

Pirineus Romànics (PROM) és un projecte de transferència del coneixement sobre l'art i el patrimoni d'època romànica dels Pirineus, un territori que s'estén a banda i banda de la cadena muntanyosa i que configura una gran regió artística històrica que transcendeix les fronteres polítiques actuals. Es va iniciar el 2020 com a projecte de la Secció Històrico-Arqueològica de l'Institut d'Estudis Catalans (IEC) i ha comptat amb el suport de la Diputació de Girona i de l'Institut d'Estudis Ilerdencs de la Diputació de Lleida. És un portal web d'accés obert i multilingüe (<https://prom.iec.cat/inici>), que posa a l'abast el patrimoni pirinenc d'època romànica d'una manera entenedora, integrada, contextualitzada i amb continguts actualitzats. Es tracta d'una eina que neix amb la voluntat de ser útil en la divulgació del romànic pirinenc, tant per als museus com per als conservadors i els gestors del patrimoni.

L'art romànic va tenir un paper protagonista al començament de l'IEC, quan es van emprendre iniciatives que van contribuir d'una manera decidida a redescobrir-lo, estudiar-lo i difondre'l, continuades al llarg del temps amb nombroses publicacions. El projecte PROM se situa en aquesta perspectiva. En aquest sentit, té com a objectiu principal millorar la divulgació de l'art romànic pirinenc tant des del punt de vista qualitatiu, perquè els continguts estan d'acord amb les recerques més re-

cents, com des del punt de vista quantitatiu, perquè es consideren tots els edificis i totes les obres disperses, alhora que els textos poden ser editats en cinc llengües diferents (les dels diversos territoris, a més de l'anglès, que ha de proporcionar-los una difusió més global).

Avui, i en diferents graus, l'art romànic es caracteritza per la deslocalització i la dispersió en museus i col·leccions; sobretot, les obres mobles i les pintures murals. Sovint, doncs, les esglésies estan desposseïdes no només de la totalitat o d'una part dels elements mobles, de les imatges de culte i dels objectes litúrgics, sinó que moltes vegades la decoració dels seus murs ha estat arrencada d'una manera total o parcial. Aquesta situació dificulta la percepció i la comprensió del monument en la seva integritat. A més a més, els gustos estètics i les reformes litúrgiques d'èpoques posteriors han modificat els edificis, la seva decoració, el seu mobiliari i les imatges a favor de noves propostes, sobretot amb l'afegit de retaules, capelles o cors. Pirineus Romànics vol presentar els monuments d'aquest ampli i vast territori amb totes aquelles obres disperses que un dia n'eren elements integrants, i mostrar l'edifici romànic tant des d'una perspectiva sincrònica (entès com una unitat integral, un tot del qual formaven part l'arquitectura, la decoració, el mobiliari i els objectes, per tal de poder-ne explicar millor la raó de ser i la funció) com diacrònica (com un ens amb la seva «biografia», amb canvis al llarg dels segles que cal tenir en compte per entendre el patrimoni romànic avui).

La plataforma web treballa amb una base de dades força complexa i consta d'un entorn d'administració intern, que permet l'entrada de dades en línia d'usuaris autoritzats, i d'una part pública, que facilita la consulta oberta. El desenvolupament està molt avançat i en funcionament; només resta pendent

implementar una cerca avançada a la pàgina d'inici i la possibilitat de carregar i visualitzar arxius multimèdia.

En l'actual fase del projecte s'està en procés de teixir una xarxa de col·laboracions. D'una banda, de les institucions i les administracions que custodien i gestionen el patrimoni per tal de sumar, incorporar o intercanviar materials, i recursos que enriqueixen els continguts sobre els monuments. De l'altra, la col·laboració dels especialistes en la introducció de dades, l'autoria dels quals queda recollida en les fitxes.

La plataforma PROM, que s'adapta a diversos dispositius electrònics, és una eina útil en l'àmbit educatiu, en el turisme cultural i en la gestió del patrimoni. En aquest sentit, proporciona informació i materials gràfics al visitant d'un museu o d'una església que li permeten comprendre millor la procedència d'una obra descontextualitzada o conèixer tot allò que un dia va formar part d'aquell monument. Les eines de què disposem avui ens permeten, per tant, acostar les obres de nou al monument o, fins i tot, visualitzar les decoracions que havien tingut les esglésies mitjançant presentacions en tres dimensions. D'aquesta manera, les noves tecnologies contribueixen a millorar l'aproximació a aquest patrimoni, però, també, a reforçar-ne el valor com a actiu del territori.

39

IMMACULADA LORÉS OTZET
Investigadora principal del projecte
Membre de l'Institut d'Estudis Catalans,
Secció Històrico-Arqueològica